ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 2.7.2024
COM(2024) 257 final

2024/0148 (COD)

Πρόταση

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

σχετικά με την έγκριση από την Ένωση της συμφωνίας για την ερμηνεία και την εφαρμογή της Συνθήκης για τον Χάρτη Ενέργειας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας και των κρατών μελών τους

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

1. ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

• Αιτιολόγηση και στόχοι της πρότασης

Η συνθήκη για τον Χάρτη Ενέργειας (ΣΧΕ) είναι πολυμερής εμπορική και επενδυτική συμφωνία που εφαρμόζεται στον τομέα της ενέργειας, η οποία υπογράφηκε το 1994 και άρχισε να ισχύει το 1998. Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι συμβαλλόμενο μέρος της ΣΧΕ[1], μαζί με την Ευρατόμ, 22 κράτη μέλη της ΕΕ (από την 19η Ιουνίου 2024)[2], καθώς και την Ελβετία, την Ιαπωνία, την Τουρκία και τις περισσότερες χώρες από τα Δυτικά Βαλκάνια και την πρώην ΕΣΣΔ, με εξαίρεση τη Ρωσία[3] και τη Λευκορωσία[4].

Το ΔΕΕ έκρινε στην απόφαση Komstroy[5] ότι το άρθρο 26 παράγραφος 2 στοιχείο γ) της ΣΧΕ πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι δεν εφαρμόζεται σε διαφορές μεταξύ κράτους μέλους και επενδυτή άλλου κράτους μέλους σχετικά με επένδυση του τελευταίου στο πρώτο κράτος μέλος. Ωστόσο, τα διαιτητικά δικαστήρια εξακολουθούν να αποδέχονται τη δικαιοδοσία και να εκδίδουν αποφάσεις σε διαδικασίες εντός της ΕΕ. Στις 5 Οκτωβρίου 2022, η Επιτροπή απέστειλε ανακοίνωση στο Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και τα κράτη μέλη στην οποία εξέθετε την πρόθεσή της να αρχίσει διαπραγματεύσεις για συμφωνία μεταξύ της Ένωσης, της Ευρατόμ και των κρατών μελών σχετικά με την ερμηνεία της Συνθήκης για τον Χάρτη Ενέργειας, η οποία θα περιλάμβανε, ιδίως, επιβεβαίωση ότι η ΣΧΕ δεν εφαρμόστηκε ποτέ, δεν εφαρμόζεται ούτε θα εφαρμοστεί εντός της ΕΕ, ότι η ΣΧΕ δεν μπορεί να χρησιμεύει ως βάση για διαιτητικές διαδικασίες και ότι η ρήτρα λήξης ισχύος δεν εφαρμόζεται. Οι διαπραγματεύσεις αυτές πραγματοποιήθηκαν. Το κείμενο της συμφωνίας μεταξύ των μερών θεωρείται πλέον σταθερό. Η μονογράφηση του κειμένου, που σηματοδοτεί την ολοκλήρωση των διαπραγματεύσεων, έλαβε χώρα στις 26 Ιουνίου 2024.

• Η προβλεπόμενη συμφωνία

Κανένα στοιχείο της συμφωνίας δεν αναφέρει κάτι καινοφανές. Η συμφωνία αντικατοπτρίζει τη νομολογία του ΔΕΕ και συνάδει πλήρως με την πάγια θέση της Ένωσης, όπως έχει εκφραστεί σε πολλές περιπτώσεις, μεταξύ άλλων σε δημόσιες ακροάσεις ενώπιον δικαιοδοσιών τρίτων χωρών. Οι αιτιολογικές σκέψεις της συμφωνίας συνοψίζουν το ιστορικό και το πλαίσιο της συμφωνίας, συμπεριλαμβανομένης ιδίως της ερμηνείας του δικαίου της Ένωσης όπως αυτή έχει δοθεί από το ΔΕΕ, και αναγνωρίζουν το γεγονός ότι η αποτελεσματική εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης υπονομεύεται από την έκδοση αποφάσεων σε διαιτητικές διαδικασίες εντός της ΕΕ. Η ενιαία διάταξη επί της ουσίας (άρθρο 2) καθορίζει την κοινή αντίληψη των μερών της συμφωνίας όσον αφορά τη μη εφαρμογή του άρθρου 26 παράγραφος 2 στοιχείο γ) της ΣΧΕ εντός της ΕΕ και τη συνακόλουθη έλλειψη

---

1 Απόφαση 98/181/ΕΚ, ΕΚΑΧ, Ευρατόμ του Συμβουλίου και της Επιτροπής, της 23ης Σεπτεμβρίου 1997, σχετικά με τη σύναψη, από τις Ευρωπαϊκές Κοινότητες, της συνθήκης για το Χάρτη Ενέργειας και του πρωτοκόλλου του Χάρτη Ενέργειας για την ενεργειακή απόδοση και τα σχετικά περιβαλλοντικά ζητήματα (ΕΕ L 69 της 9.3.1998, σ. 1).

2 Η Ιταλία αποχώρησε μονομερώς το 2015. Η Γαλλία, η Γερμανία, η Πολωνία και το Λουξεμβούργο κίνησαν επίσης διαδικασία αποχώρησης μεταξύ Δεκεμβρίου 2022 και Ιουνίου 2023, η οποία οδήγησε στην πραγματική έξοδό τους από τη Συνθήκη για τον Χάρτη Ενέργειας, για τη Γαλλία, τη Γερμανία και την Πολωνία τον Δεκέμβριο του 2023 και για το Λουξεμβούργο από την 17η Ιουνίου 2024.

3 Κατά την έκτακτη συνεδρίασή της, στις 24 Ιουνίου 2022, η Διάσκεψη του Χάρτη Ενέργειας ανακάλεσε το καθεστώς παρατηρητή της Ρωσικής Ομοσπονδίας.

4 Κατά την έκτακτη συνεδρίαση της, στις 24 Ιουνίου 2022, η Διάσκεψη του Χάρτη Ενέργειας ανακάλεσε το καθεστώς παρατηρητή της Λευκορωσίας και ανέστειλε την προσωρινή εφαρμογή της ΣΧΕ από τη Λευκορωσία.

5 Απόφαση στην υπόθεση Δημοκρατία της Μολδαβίας, C-741/19, EU:C:2021:655.

νομικής βάσης για τις διαιτητικές διαδικασίες εντός της ΕΕ, όπως εκφράζεται στη συμφωνία μεταξύ των μερών.

2. ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ, ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΝΑΛΟΓΙΚΟΤΗΤΑ

- **Νομική βάση**

Η απόφαση Komstroy δεν τηρήθηκε από τα διαιτητικά δικαστήρια, τα οποία συστηματικά παραλείπουν να κρίνουν ότι στερούνται δικαιοδοσίας λόγω έλλειψης έγκυρης συμφωνίας διαιτησίας και, ως εκ τούτου, εκδόθηκαν και εξακολουθούν να εκδίδονται διαιτητικές αποφάσεις κατά τρόπο αντίθετο προς τους κανόνες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ευρατόμ. Οι εν λόγω διαιτητικές αποφάσεις αποτελούν συχνά αντικείμενο διαδικασίας αναγκαστικής εκτέλεσης, μεταξύ άλλων και σε τρίτες χώρες. Υπάρχει κίνδυνος σύγκρουσης μεταξύ των Συνθηκών και της ΣΧΕ όπως ερμηνεύεται από ορισμένα διαιτητικά δικαστήρια, που αν επιβεβαιωνόταν από τα δικαστήρια τρίτης χώρας, θα μετατρεπόταν de facto σε νομική σύγκρουση, διότι διαιτητικές αποφάσεις που παραβιάζουν το δίκαιο της ΕΕ θα κυκλοφορούσαν στις έννομες τάξεις τρίτων χωρών.

Κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, ο κίνδυνος νομικής σύγκρουσης είναι ικανός να καταστήσει μια διεθνή συμφωνία ασύμβατη με το δίκαιο της Ένωσης. Κατά την άποψη της Επιτροπής, προκειμένου η ΣΧΕ να είναι συμβατή με τις Συνθήκες, πρέπει να εξαλειφθεί κάθε κίνδυνος σύγκρουσης. Η ενεργειακή πολιτική της Ένωσης πρέπει να περιλαμβάνει την επίτευξη συμμόρφωσης με τη νομολογία του ΔΕΕ και την αποφυγή σύγκρουσης μεταξύ της ΣΧΕ, που είναι πράξη του δικαίου της Ένωσης, και της ΣΛΕΕ και της ΣΕΕ. Δεδομένης της στάσης των διαιτητικών δικαστηρίων, θα είναι σημαντικό ο κίνδυνος να αντιμετωπιστεί από τη σκοπιά του διεθνούς δικαίου. Για τον σκοπό αυτό, η Επιτροπή διαπραγματεύθηκε συμφωνία για την ερμηνεία και την εφαρμογή της Συνθήκης για τον Χάρτη Ενέργειας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας και των κρατών μελών τους.

Η συμφωνία αποτελεί αναγκαίο μέτρο για την επίτευξη των στόχων της ενεργειακής πολιτικής της Ένωσης, όπως περιγράφεται λεπτομερώς ανωτέρω. Συνεπώς, η απόφαση για την έγκριση της υπογραφής της συμφωνίας εξ ονόματος της Ένωσης θα πρέπει να εκδοθεί βάσει του άρθρου 194 της ΣΛΕΕ.

- **Επικουρικότητα (σε περίπτωση μη αποκλειστικής αρμοδιότητας)**

Η υπογραφή της συμφωνίας εξ ονόματος της Ένωσης δεν είναι κάτι που τα κράτη μέλη μπορούν να κάνουν μόνα τους. Τα κράτη μέλη, εφόσον το κρίνουν σκόπιμο, υπογράφουν τη συμφωνία εξ ονόματός τους. Η Ένωση είναι επίσης συμβαλλόμενο μέρος της ΣΧΕ και, ως εκ τούτου, εναπόκειται στον νομοθέτη της Ένωσης να αποφασίσει εάν η Ένωση θα πρέπει να καταστεί συμβαλλόμενο μέρος της συμφωνίας για την ερμηνεία της εν λόγω Συνθήκης.

- **Αναλογικότητα**

Η υφιστάμενη νομολογία του ΔΕΕ και οι πολυάριθμες παρεμβάσεις της Επιτροπής ενώπιον διαιτητικών δικαστηρίων και δικαστηρίων τρίτων χωρών δεν ήταν επαρκείς για να διασφαλίσουν την αποτελεσματική εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης και την εξάλειψη του κινδύνου σύγκρουσης μεταξύ της ΣΧΕ και της ΣΛΕΕ και της ΣΕΕ.

- **Επιλογή της νομικής πράξης**

Προκειμένου να έχει το επιθυμητό αποτέλεσμα στην πρακτική λήψης αποφάσεων των διαιτητικών δικαστηρίων, η προς έκδοση πράξη πρέπει να είναι πράξη του διεθνούς δικαίου.

Ως εκ τούτου, η Επιτροπή είναι της άποψης ότι η έκδοση πράξης υπό τη μορφή συμφωνίας μεταξύ των μερών σχετικά με την ερμηνεία της συνθήκης αποτελεί την κατάλληλη απάντηση.

3. ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

Ουδεμία

4. ΛΟΙΠΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Κατά τα τελευταία στάδια της διαπραγμάτευσης της συμφωνίας, εξετάστηκε η δυνατότητα να χρησιμοποιηθεί μία δήλωση σχετικά με τις νομικές συνέπειες της απόφασης Komstroy ως μέσο για την επισημοποίηση, ήδη από τώρα, της κοινής αντίληψης που αποτυπώνεται στη συμφωνία μεταξύ των μερών. Η Επιτροπή υπέγραψε την εν λόγω δήλωση εξ ονόματος της Ένωσης.

2024/0148 (COD)

Πρόταση

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

σχετικά με την έγκριση από την Ένωση της συμφωνίας για την ερμηνεία και την εφαρμογή της Συνθήκης για τον Χάρτη Ενέργειας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας και των κρατών μελών τους

ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 194,

Έχοντας υπόψη την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Κατόπιν διαβίβασης του σχεδίου νομοθετικής πράξης στα εθνικά κοινοβούλια,

Αποφασίζοντας σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

(1) Στην υπόθεση Δημοκρατία της Μολδαβίας κατά Komstroy, C-741/19,το ΔΕΕ έκρινε ότι το άρθρο 26 παράγραφος 2 στοιχείο γ) της ΣΧΕ πρέπει να έχει την έννοια ότι δεν έχει εφαρμογή σε διαφορές μεταξύ κράτους μέλους και επενδυτή άλλου κράτους μέλους σχετικά με επένδυση του εν λόγω επενδυτή στο πρώτο κράτος μέλος.

(2) Ωστόσο, τα διαιτητικά δικαστήρια εξακολουθούν να αποδέχονται τη δικαιοδοσία και να εκδίδουν αποφάσεις σε διαδικασίες εντός της ΕΕ βάσει του άρθρου 26 παράγραφος 2 στοιχείο γ) της ΣΧΕ. Σύμφωνα με το ΔΕΕ, κάθε τέτοια διαιτητική απόφαση πρέπει να θεωρείται ασυμβίβαστη με το δίκαιο της ΕΕ, ιδίως με τα άρθρα 267 και 344 της ΣΛΕΕ. Επομένως, μια τέτοια διαιτητική απόφαση δεν μπορεί να παραγάγει αποτελέσματα και, ως εκ τούτου, δεν μπορεί να εκτελεστεί προκειμένου να καταβληθεί η αποζημίωση που επιδικάζει.

(3) Η αποτελεσματική εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης υπονομεύεται από την έκδοση τέτοιων αποφάσεων σε διαιτητικές διαδικασίες εντός της ΕΕ. Υπάρχει κίνδυνος σύγκρουσης μεταξύ των Συνθηκών και της Συνθήκης για τον Χάρτη Ενέργειας όπως ερμηνεύεται από ορισμένα διαιτητικά δικαστήρια, που αν επιβεβαιωνόταν από τα δικαστήρια τρίτης χώρας, θα μετατρεπόταν de facto σε νομική σύγκρουση, διότι διαιτητικές αποφάσεις που παραβιάζουν το δίκαιο της ΕΕ θα κυκλοφορούσαν στις έννομες τάξεις τρίτων χωρών.

(4) Κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, ο κίνδυνος νομικής σύγκρουσης είναι ικανός να καταστήσει μια διεθνή συμφωνία ασύμβατη με το δίκαιο της Ένωσης. Θα πρέπει να εξαλειφθεί ο κίνδυνος νομικής σύγκρουσης. Η έκδοση πράξης διεθνούς δικαίου που καθορίζει την κοινή αντίληψη των υπογραφόντων σχετικά με τη μη εφαρμογή του άρθρου 26 της Συνθήκης για τον Χάρτη Ενέργειας ως βάση για τις διαιτητικές διαδικασίες εντός της ΕΕ αναμένεται να συμβάλει στην επίτευξη του στόχου αυτού.

(5) Η Επιτροπή, εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ευρατόμ, και τα κράτη μέλη ολοκλήρωσαν επιτυχώς τις διαπραγματεύσεις σχετικά με τους όρους μιας

τέτοιας συμφωνίας. Η κοινή αντίληψη που περιλαμβάνεται στην εν λόγω συμφωνία επαναλήφθηκε στη δήλωση σχετικά με τις έννομες συνέπειες της απόφασης του Δικαστηρίου στην υπόθεση Komstroy και στην κοινή αντίληψη για τη μη εφαρμογή του άρθρου 26 της Συνθήκης για τον Χάρτη Ενέργειας ως βάση για τις διαιτητικές διαδικασίες εντός της ΕΕ, της 26ης Ιουνίου 2024.

(6) Η συμφωνία θα πρέπει να εγκριθεί, με την επιφύλαξη της υπογραφής της μεταγενέστερα,

ΕΞΕΔΩΣΑΝ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

Άρθρο 1

Η συμφωνία που παρατίθεται στο παράρτημα εγκρίνεται, με την επιφύλαξη της υπογραφής, εξ ονόματος της Ένωσης, της εν λόγω συμφωνίας.

Η πρόεδρος της Επιτροπής εξουσιοδοτείται να ορίσει το πρόσωπο ή τα πρόσωπα που είναι αρμόδια να υπογράψουν τη συμφωνία εξ ονόματος της Ένωσης.

Άρθρο 2

Η παρούσα απόφαση αρχίζει να ισχύει την ημερομηνία της έκδοσής της.

Βρυξέλλες,

Για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο	*Για το Συμβούλιο*
Η Πρόεδρος	*Ο Πρόεδρος*